

Вісник ЖДТУ. – 2003. – № 2. – С. 103–108.

3. Мельничук, Б.В. Облікове забезпечення управління витратами в сільськогосподарських підприємствах [Текст] : автореф. На здобуття наук. ступеню к.е.н., спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Б.В. Мельничук. – К, 2008. – 20 с.

4. Облікова політика [Текст] : навч. посіб. / В.М. Савченко, О.В. Пальчук, Л.В. Саловська та ін. ; за ред. Г.М. Давидова. — К.: Знання, 2010. — 479 с.

5. Пушкар, М.С. Теорія і практика формування облікової політики [текст]: монографія / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. –Тернопіль : Карт-бланш, 2010. – 260с.

УДК 657

Костецький Ярослав

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль

Захарчук Наталія

викладач

Буцацький інститут менеджменту і аудиту

м. Бучач

ОБЛІК ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО Й РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Анотація

Досліджено основні напрями удосконалення обліку витрат на виробництво і реалізацію продукції фермерських господарств, запропоновано нові шляхи та підходи до ведення обліку витрат і аналізу виходу продукції у дрібнотоварних фермерських господарствах.

***Ключові слова:** фермерське господарство, рентабельність, валовий дохід, меморіальний ордер, собівартість, реєстр.*

Для забезпечення ефективності фермерського господарства необхідно мати точні дані про реальні витрати на виробництво продукції. Лише в цьому випадку можна порівняти одержані результати із затратами, визначити рівень рентабельності виробництва.

Облік витрат виробництва у фермерському господарстві можна, на відміну від великих сільськогосподарських підприємств, значно спростити. Слід сказати, що на Тернопільщині 75% від загальної кількості фермерських господарств займають дрібнотоварні господарства площею землі від 5 до 50 га [1]. Досягти точного визначення фінансового результату діяльності селянського господарства можна навіть за умови, що облік витрат буде здійснюватись загалом по господарству. Для обчислення ж собівартості продукції за її видами можна скористатись розрахованими нормативами, які в кінці року необхідно

скорегувати, виходячи з фактичної суми витрат і кількості одержаної продукції. Такі розрахунки порівняно нескладні, але вони дозволяють значно скоротити витрати часу на ведення обліку, другою особливістю обліку витрат виробництва у фермерському господарстві є те, що тут відпадає потреба в щомісячних записах витрат в облікових реєстрах, підрахунку оборотів і сальдо в них. При умові, що кожна сума витрат фіксується фермером в меморіальному ордері, як це було викладено раніше, для узагальнення даних про витрати можна обмежитись записом їх в облікових реєстрах в кінці року, після завершення збирання урожаю.

Узагальнення витрат на виробництво сільськогосподарської продукції в кінці року у фермерському господарстві доцільно проводити в два етапи. Спочатку необхідно виписати з меморіальних ордерів за кожний місяць проведені витрати на оплату праці залучених працівників, витрати насіння, добрив, пального, вартості оплачених ремонтів тощо, тобто, так званих змінних витрат, які залежать від обсягу виробництва. Після цього слід записати умовно-постійні витрати : амортизацію основних засобів, плату за землю, загальновиробничі витрати, які прямо не залежать від обсягу виробництва.

Для узагальнення витрат виробництва у фермерському господарстві необхідно застосовувати спеціальний обліковий реєстр «Відомість обліку витрат виробництва фермерського господарства». В ній передбачено вести облік як витрат виробництва, так і надходження сільськогосподарської продукції.

Всі витрати, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції, робіт і послуг групуються у відповідні статті, які визначаються галузевою інструкцією з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції(робіт, послуг) з врахуванням характеру і структури виробництва. Витрати виробництва записують у розрізі елементів відповідно до типової кореспонденції рахунків [2, 3].

Користуючись наведеним переліком, фермер може самостійно провести записи витрат у меморіальному ордері, а відтак у Журналі реєстрації господарських операцій та Відомості обліку витрат виробництва фермерського господарства.

Варто звернути увагу на те, що перелік витрат у згаданій відомості відрізняється від типових статей їх обліку у сільському господарстві, тому окремі графи необхідно розшифрувати за такими елементами як насіння (корми), добриво, засоби захисту рослин (тварин) тощо.

Розшифрування витрат при їх відображенні полегшує використання даних обліку для проведення детального аналізу рівня витрат на виробництво, їх динаміки, пошук на цій основі можливостей для здешевлення виробництва продукції фермерського господарства. Такий спосіб ведення обліку дозволяє без додаткових групувань і виписок легко порівнювати витрати за їх елементами за ряд років, що спрощує аналіз ефективності господарювання, забезпечує наочність показників.

Облік надходження продукції рослинництва у фермерському господарстві можна вести у «Щоденнику надходження сільськогосподарської продукції» ф.81, який у великих господарствах призначений лише для обліку надходження яєць, овочів, плодів і ягід. З цією метою необхідно дещо змінити методику записів в

ньому. Так, у графі «Від кого прийнято», крім прізвищ осіб, зайнятих збиранням сільськогосподарської продукції на полі, слід вказувати дату збирання, оскільки відповідна клітинка зверху щоденника не дозволяє проводити щоденні записи цього показника. Щоденник повинен вести той, хто приймає зібрану продукцію для зберігання та реалізації. При перевезенні продукції з поля до місця зберігання необхідно забезпечити записи кількості зібраної продукції в подорожні листи водіїв чи трактористів, які доставляють продукцію і після її зважування дані щоденника треба звірити з цими листами.

Після визначення фактичних витрат на виробництво і валового збору сільськогосподарських культур фермер може визначити фактичну собівартість виробленої продукції за її видами. Для цього необхідно мати заздалегідь вираховані нормативні витрати на один центнер сільськогосподарської продукції, яка виробляється в господарстві. Такі нормативи розраховують, виходячи з технології виробництва того чи іншого виду продукції і визначають обсяг кожного виду робіт, їх вартість, потреби у відповідних ресурсах для виробництва продукції, їх вартість.

Підрахувавши загальну вартість витрат за нормативами на виробництво запланованого обсягу продукції, визначають за відповідною методикою нормативну собівартість одиниці продукції.

Однак, у зв'язку з тим, що в даний час немає розроблених загальних чітких нормативів на виробництво сільськогосподарської продукції в умовах фермерського господарства, тому можна рекомендувати два способи визначення фактичної собівартості сільськогосподарської продукції.

Суть першого полягає в тому, що у фермерському господарстві можна скористатись розробленими за допомогою відповідних спеціалістів індивідуальними нормативами витрат на виробництво.

Другий спосіб визначення собівартості сільськогосподарської продукції, який може бути рекомендований для застосування у фермерських господарствах, ґрунтується на співвідношенні реалізаційних цін. Він значно простіший від першого, оскільки тут достатньо визначити співвідношення між реалізаційними цінами на ті види продукції, які виробляються у фермерському господарстві й перевести їх в умовну продукцію.

У результаті обчислення фактичної собівартості і списання калькуляційних різниць у фермерському господарстві можна визначити як фінансовий результат від реалізації кожного виду продукції, так і його суму в цілому по господарстві.

Отже, чіткі об'єктивні дані фермерського господарства про стан матеріальних ресурсів, процес виробництва продукції, її реалізації, фінансові результати є надійною інформаційною базою економічного стану господарства.

Список використаних джерел

1. Сільське господарство Тернопільської області за 2012 рік. Статистичний збірник. –Тернопіль, 2013. – 218 с.
2. Жук В.М. Облікове забезпечення інвестиційної привабливості та безпеки підприємства й аграрної галузі [Текст]/ В.М.Жук, В.В.Мельничук. – К.: Всеукраїнський інститут права і оцінки. – 2013.